

NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

• Nr. 72 (6981)

• Sestdiena, 1999. gada 25. septembris

• Cena Ls 0,22

Laimīgais skaitlis — trīspadsmit

Preiļu rajons saņem 49 jaunus jaudīgus datorus un līdz ar to skolu nodrošinājumā ar datoriem iekļuvis pirmajā vietā visā valstī starp lauku rajoniem.

Kā informēja rajona izglītības pārvaldes datorcentra vadītājs Valdis Lociks, turpinās Latvijas izglītības informatizācijas projekts, un šogad tā ietvaros rajonu skolas saņem 725 datorus, tas ir, katrs rajons vidēji 36 datorus. Tajā skaitā Preiļu rajons ir ieguvis 49 datorus, jo skolu izglītības pārvalde, konkrēti — datorcentra vadītājs Valdis Lociks izstrādāja savu projektu, paredzot Preiļu rajonā izveidot trīs datorcentrus. Bija iecerēts izveidot Preiļu rajona PVĢ reģionālo datorcentru un tā filiāles Līvānos (Līvānu ģimnāzijā) un Aglonā (vidusskolā). Izglītības pārvaldes projekta tapšanas laikā (tas pabeigts 1997. gada 13. novembrī) tikai trijās no desmit vidusskolām bija mūsdienīgu prasībām atbilstošas datorklasas, desmit pamatskolās no 20 vispār nebija datoru, skolās nebija vienota datoru sistēma, netika lietota vienota un licencēta programmatūra.

Turpinājums 5. lappusē.

● **Rajona izglītības pārvaldes datorcentra vadītājs Valdis Lociks (no kreisās) un rajona reģionālā Preiļu Valsts ģimnāzijas datorcentra vadītājs Juris Erts pēdējā nedēļā neskaita ne dienas, ne nakts stundas. Rajonā pienāca 49 jaudīgi datori, un tiem visiem līdz 25. septembrim bija jāieņem sava vieta, jāsāk darboties. Pogas izgrieztas pat Rīgai. Vēl pagājušajā nedēļā vienā no lielākajām avīzēm bija informācija, ka daudzās Rīgas pamatskolās nav neviena datora. J.Silicka foto**

Ziņas

■ Šodien Preiļu rajona padomes delegācija piedalās tradicionālajos Utenas pilsētas svētkos Lietuvā. Preiļu rajonu draugu pilsētā pārstāv rajona padomes priekšsēdētājs Arvīds Soldāns, attīstības un plānošanas nodaļas vadītājs Pēteris Romanovs, tūrisma darba koordinatore rajonā Irēna Kjarkuža, kultūras darba organizatore Elvira Brovacka, kā arī speciālists pasažieru pārvadājumu jautājumos Uldis Koņečņijs. Kā «Novadniekam» pastāstīja Preiļu rajona padomes izpilddirektore Aina Pastore, draugi no Lietuvas saņēms uzaicinājumu atbraukt uz Preiļu rajonu 18. novembrī — Latvijas Republikas proklamēšanas dienā.

■ Kā «Novadnieku» informēja Preiļu rajona padomes izpilddirektore Aina Pastore, Preiļu un Jēkabpils rajonus interesējošais jautājums, kad beidzot būs skaidrība par celulozes kombināta celtniecības perspektīvām uz abu rajonu robežas, iesniegts ekonomikas ministram Vladimiram Makarovam. Tas noticis pašvaldību vadītāju tikšanās laikā ar valdības pārstāvjiem 20. septembrī Rīgā. Vladimirs Makarovs esot solījis divu nedēļu laikā apkopot visu informāciju par šo jautājumu un dot skaidru atbildi abu rajonu padomēm.

■ 21. septembrī Preiļu rajona padomes izpilddirektore Aina Pastore piedalījās bezpeļņas organizācijas SIA «Daugavas slimokase» dalībnieku pilnsapulcē, kur viens no galvenajiem jautājumiem bija par naudas līdzekļiem medikamentiem, kuru iegādei paredzēti atvieglojumi. Kā «Novadniekam» paskaidroja Aina Pastore, šī gada astoņos mēnešos visvairāk līdzekļu zālēm, kuru iegādei paredzēti atvieglojumi, iztērējuši tieši Preiļu rajona ārsti — 2,49 latus uz cilvēku.

L.Kirillova

■ Dzejas dienu izskaņā 8. oktobrī paredzēts plašs literārais sarīkojums Galēnu pamatskolā. Kā informēja skolas direktore Agnese Gabrāne, šeit ieradīsies visu paaudžu iecienītie vārda mākslinieki Andris Vējāns, Pēteris Jurciņš, Arnolds Auziņš, Valdis Rūja.

L.Rancāne

Ingus Buks — pasaules ūdensslēpotāju pirmajā septītniekā

Ūdensslēpošanas kluba «Baški» sportists Ingus Buks Pasaules čempionātā ūdensslēpošanā 93 dalībnieku konkurencē slalomā izcīnīja septīto vietu. Sacensības notika Itālijas pilsētā Milānā. Tajās piedalījās ūdensslēpotāji no 36 valstīm, bet no Latvijas Ingus Buks bija vienīgais pārstāvis. Viņa rezultāts 5 bojas, 58 kilometri stundā, troses garums — 11,25 metri. Ingus ieguvis līdz šim labāko vietu tik liela mēroga sacensībās.

L.Rancāne

Lasītāju ievēribai!
Nākamais laikraksta numurs iznāks sestdien, 2. oktobrī.

Rajonu vadītāji tikās ar valdības locekļiem

20. septembrī ieplānotā rajonu vadītāju tikšanās ar premjeru Andri Šķēli un valdības locekļiem par tematu «Pašvaldību loma un vieta valdības deklarācijas uzdevumu īstenošanā» bija visai tāla no izziņotās sarunas plāna, «Novadniekam» pastāstīja Preiļu rajona padomes izpilddirektore Aina Pastore. Premjera Andra Šķēles uzruna bijusi visai īsa un, protams, par administratīvi teritoriālo reformu. Ministru kabineta vēleme esot skaidra — strādāt, lai reforma notiktu.

Reformas galvenais «bīdītājs» ministrs Jānis Bunkšs pārmetis pašvaldību vadītājiem, ka tie nesaprotot, ko tad īsti nozīmē vārds «konceptija», proti, tas esot tikai reformas starts. Vēl daudz kas var mainīties, gan reģionu skaits, gan reģionu pārvaldes kārtība, gan termiņi. Interesanti, bet no premjera mutes tas pats skan pavisam savādāk, sak, koncepcija pieņemta un nav vairs ko diskutēt — pilnā sparā tik uz priekšu.

Ministrs centies pārliecināt, ka Latvijas integrācija Eiropas Savienībā prasot šīs pārmaiņas, ka uz vietas esot grēks sēdēt. Izrādās, ka līdz 15. oktobrim valdības uzdevumā tika aptaujāti visu Latvijas pašvaldību vadītāji, lai noskaidrotu, kur viņi grib jauno reģionu centrus, kādas varētu būt jauno veidojumu robežas. J.Bunkšs paziņojis, ka vienīgi Tukuma, Kuldīgas, Jēkabpils, Preiļu un Madonas rajoniem esot pretenzijas pret reformu, pārējie, acīmredzot, to vien gaida...

Pašvaldību ministrs esot uzsvēris, ka reģionu budžets būšot tāds pats kā rajonu padomju budžets, arī nodokļi būšot tie paši. Tikai par to, kā jaunā reģiona budžets tiks sadalīts, ministrs gan neteicis ne vārda. Kā uzsvēra Aina Pastore, šajā gadījumā pie reģionu pa-

domēm būtu jāveido otrās palātas, kuru darbā piedalītos pašvaldību vadītāji. Jo kas tad cits, ja ne viņi, ir lietas kursā par vietējām vajadzībām un zina, kādiem mērķiem un kur nauda vajadzīga.

Finansu ministrs Edmunds Krastiņš rajonu vadītājus iepazīstinājis ar nākamā gada budžeta iespējām, apgalvojot, ka pašvaldību nauda palikšot šī gada līmenī. Valsts budžets tiekot veidots un balstīts uz diviem principiem — lai valstī būtu straujš ekonomiskās attīstības grūdiens un lai valsts budžets tiktu starptautiski atzīts.

Šī gada beigās paredzamais tautsaimniecības pieaugums varot būt 0-1 procenta līmenī, bet nākamgad jau 3 līdz 4 procentu līmenī. Vēl finansu ministrs paziņojis, ka jaunajā budžetā nāksot klāt 7 miljoni latu skolotāju algām (ar 2000. gada 1. septembri), kā arī papildus 5 miljoni latu lauku ceļu programmai.

Ministrija paredzējusi ieviest atsevišķas gramatvedības sistēmas budžeta iestādēm, lai pārietu uz pilnas bilances sastādīšanas principiem. Top jauns likums par pakalpojumu sniegšanu, skaidrākas aprises iegūst publisko iegāžu birojs. Tas nozīmē, ka nākotnē pašvaldībām vairs nevajadzēs nodarboties ar cenu aptaujām un tamlīdzīgām lietām, lai atrisinātu pašvaldību pasūtījuma jautājumus. Visbeidzot, tiek veidota nodokļu strīdu izskatīšanas komisija.

Ekonomikas ministru Vladimiru Makarovu satraucis milzīgais birokrātiskais aparāts visapkārt. Viņš saskaitījis, ka vajadzīgi divdesmit trīs dažādi zīmogi, lai saņemtu vienu būvniecības atļauju. Ministrs uzskata, ka savādāk būtu jāattīsta valsts investīciju programma — jāpiesaista pēc iespējas lielāki investori ar pasaules vārdu, lai Latvijā tiktu radītas uzreiz tūkstošiem jaunu darba vietu. Vārdu sakot, ar tiem sīkajiem nav vērts pities.

Ministrs strādā pie idejas par biznesa klu-

biem, kā arī domā par to, kā nepieļaut politisku lēmumu pieņemšanu sfērās, kas saistītas ar ekonomiku. Darba pilnas rokas, jo ir jāgatavojas 2000. gada tautas skaitīšanai, nākamgad jāsaģādā 11 miljoni latu, lai dzēstu sertifikātus.

Labklājības ministrs Roberts Jurdzs paziņoja, ka būs grozījumi likumā par sociālo palīdzību, ka pašlaik tiek izstrādāta koncepcija valsts atbalstam ģimenēm ar bērniem, kā arī top likuma projekti par darba aizsardzību un par darba strīdu izšķiršanu.

Izglītības ministre Silva Golde uzsvēra, ka ministrijas galvenais uzdevums ir pedagogu darba samaksas palielināšana. Pašlaik skolotāja likme tiek apmaksāta vidēji ar 77 latiem, kas ir daudz par maz. Ministre cer, ka izdosies summu palielināt līdz 124 — 130 latiem par likmi, bet tikai ar nākamā gada 1. septembri.

Jau esot skaidrs, ka no 1. janvāra valstī 4000 pensionāru būs spiesti atstāt darbu un atrīvist vietas jauniešiem skolotājiem. Konstatēts, ka skolēniem mācību laikā ir pārāk liela slodze, vairāk nekā 50 mācību stundas nedēļā, lai gan pieļaujams maksimāli 36 stundas. Nav pieļaujams arī tas, ka laukos pamatskolās vietumis ir tikai pa 4 bērni klasē, ka uz 500 audzēkņiem ir 11 vidusskolas.

Paredzams, ka nākamgad netiks finansētas interešu izglītības iestādes, bet gan atsevišķas interešu izglītības programmas. Internātskolās notiks revīzija, kas ļaus pārtraukt stāvokli, kad valsts finansē bērnus, kuriem nemaz nav jāmacās internātskolās.

Tādi bija jaunumi, ar kuriem pašvaldību vadītājus iepazīstināja valdības pārstāvji. Kā uzsvēra Aina Pastore, par pašvaldību lomu valdības deklarācijas uzdevumu īstenošanā neviens tā arī nav runājis. Varbūt atvēlēta loma ir pārāk niecīga, varbūt valdība pati tiek galā ar saviem solījumiem...

L.Kirillova

● Pie kaimiņiem

Baldriāni aug vagās

No Krāslavas skatu laukuma līdz Daugavpils rajona robežai Daugavas labajā krastā un pie dabas ainavu parka «Daugavas loki» atrodas Ūdrīšu pagasts. Slavens ar daudz ko. Bet katrs vietējais zina parādīt ceļu uz Ivara Geibas zemnieku saimniecību «Kurmīši», kura ir viena no 15 rajona saimniecībām, kas nodarbojas ar netradicionālo lauksaimniecību — kultivē ārstniecības augus.

Geibu ģimeni rajonā pazīst. Savulaik Ivara tēvs Vladislavs bija padomju saimniecības «Krāslava» direktors. Pats Ivars tagad strādā rajona lauksaimniecības departamentā, dzīvesbiedre Astra aptiekā. Geibas nopirkuši lauku māju ar 10 hektāriem zemes. Pusi no platības aizņem ārstniecības augi, pārējā daļā neseno rīkotas rajona labāko arāju sacensības, par ko liecina atsevišķi apvērsti gabali.

Šo māju saimnieks ir viens no 38 Latvijas ārstniecības augu audzētāju asociācijas «Mētra» biedriem un viens no tiem desmit, kas tos audzē lielās platībās. Darba diena viņam ar dzīvesbiedri aizrit pilsētā. Saimniecībā abi ierodas vakarā. Sagādījās, ka saimniekus nevarējam atrast arī pilsētā. «Bet jūs jau tāpat varat apskatīt viņu laukus Rakucos» — mums teica.

No asfaltētās šosejas uz «Kurmīšiem» aizved lauku ceļš. Nokaltušā kokā uzkabināts uzraksts liecināja, ka esam pareizā vietā. Māja kautrīgi slēpās aiz kokiem, bet no ceļa veda baltiem laukakmeņiem celta sēta, pāri kurai lika dažādi ziedi. Aiz sētas vīdēja gludi nopļauts mauriņš un saimniecības ēkas. Pamanījusi atbraucēju, pretī iznāca Geibu strādniece Tatjana Vilmane ar plastmasas kastēm, kurās vāca citronmelis lapu čemurus. Lielākā daļa šo ārstniecisko daudzgadīgo augu jau novāka un salikta žāvēties.

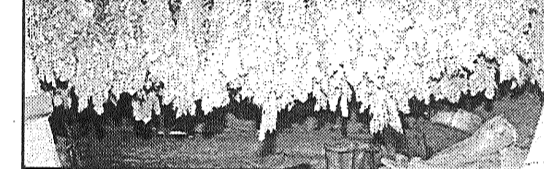
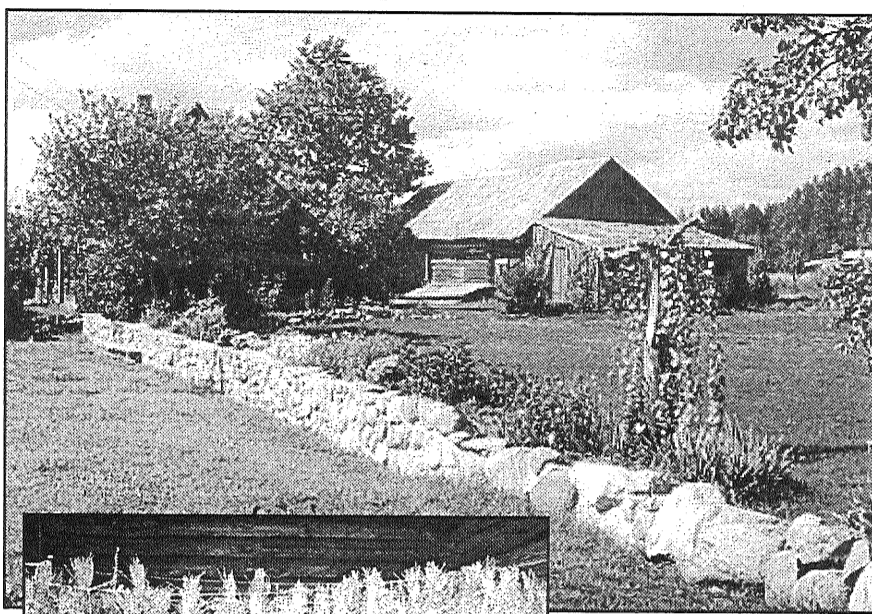
Tatjana strādājot jau trešo sezonu, tāpat kopš saimnieku aizraušanās ar ārstniecības augiem. Līdzās zaļo baldriānu dēstu paklājs, aiz tā sagatavota zeme. Pie mājas redzams iezīmēts laukums au-

● Citronmelis novākšana.

gu žāvētavai. Jau ieliktas apsildes caurules, jāsāk būvēt sienas un viss pārējais. Pagaidām augus žāvē vecajā kļētī, nojumēs un vienā no mājas galiem, kur uzstādītas stalažas, ir krāsns. Te uz plauktiem ar tīkveida pamatnēm salikti melissas čemuri.

Aiz mājas iekopts dārziņš, kur tāpat redzami atvasaras ziedi, zaļoksnēji augļu kociņi, avenājs, uzrušināti augsnes pleķīši — te ir namamātes smalkā saimniecība. No šejienes gar cidoniju plantāciju un baldriānu mātes augu lauku, kurā vēl redzami sēknešu sakaltušie stublāji, nonākam pie gandrīz puskilometru garām vagām, kas iztālis izskatās kā kartupeļājs. Esam pieraduši baldriānus redzēt augam mitrās pļavās, izstīdējušus garā zālē un ar neatīstītu sakņu sistēmu. Šie augi ar kupliem lapu ceriem un pamatīgiem apakšzemes sakņu mudžekļiem šķiet pavisam savādi. Nodod tikai smarža. Noslēpums atklājas tad, kad uzzinām — tā ir īpaša šķirne, sēklas ievestas no Krievijas, arī no Rietumiem. Vietumis redzamas traktora sliedes, kad saimnieks aprušinājis rindas, nīdējot nezāles vai arī laistot šajā augiem tik nepiedienīgi karstajā vasarā. Bet kā būs novākt, rau-

● Geibu saimniecības pagalmi.

● Augu žāvētavā.

goties uz plašo lauku, kas pēc acumēra varētu būt vismaz ap četriem hektāriem? Augi būs jāizrauj ar rokām. Tad jāatdala saknes, tās jāmazgā un jāžāvē, lai būtu gatavas realizācijai. Ja netiks galā rudenī, šos augus var novākt arī pavasarī. Strādājot paši, rīkojot novākšanas talkas.

Pieprasījums pēc baldriāniem ir, tos lieto tējās un tinktūrās. Spricēt pēc dēstu platības, arī nākamajam gadam ieplānots ne mazāk. Tomēr saimniekus neuztrauc milzīgais roku darba apjoms. No hektāra iegūstot ap 75 līdz 100 tonnām sakņu. Visu atsverot izdevīgās cenas. Tomēr Latvijas tirgus ir par mazu, jo valstī baldriānus audzē turpat pussimta hektāru platībā. Plašā sortimentā ienāk arī ārzemju tējas. I.Geiba noieta tirgu meklē ārzemēs un zināmi panākumi jau gūti. Pieaug pieprasījums pēc ekoloģiski tīras produkcijas un, tiekot pie attiecīga sertifikāta, ceļš uz Eiropu vaļā.

«Kurmīšos» saskaitāms kāds desmits izmēģinājumu un arī darba lauku, katram tiek ievērota augseku maiņa. I.Geiba ar

dzīvesbiedri ārstniecības augiem pievērsušies jau 1995. gadā, sākuši ar baldriānu, raudenes un kliņģerīšu audzēšanu. Kliņģerītes nav izvēlēgas pret augsni, par realizācijai sagatavotu kilogramu var saņemt ap diviem latiem. Raudene esot populārākais garšaugš, noder bitēm, ir ar ārstnieciskām īpašībām un vienā vietā var augt pat desmit gadus. Vēl saimniecībā daudz zemes tiek atvēlēts visiem pazīstamajām skābenēm.

Lielākie izdevumi bijuši pirmajā gadā. Tagad ieguldītais darbs un līdzekļi sāk atmaksāties. Pēc saimnieku domām ārstniecības augu rentabilitāte var sasniegt 100 procentus. Viņi pat Rakucos sapņo atklāt savu nelielu farmaceitisku ražotni. Izrādās, ka tieši sagatavošana ir svarīgākais darbs visā procesā, lai galaprodukts atbilstu prasībām. Latvijā vēl populāras kultūras esot kumelītes, piparmētras, asinszāle, ko gaidot arī ārzemēs.

A.Rancāns
Autora un J.Silicka foto

Lauksaimniecības ziņas

Cukurbiešu audzētāji saņems kompensācijas

Tie saldo sakņu audzētāji, kuri bija noslēguši līgumus ar Jēkabpils cukurfabriku, var neuztraukties par ražas likteni. Lai arī uzņēmums atzīts par maksātnespējīgu, Zemkopības ministrija nolēmusi subsidēt piegādātājus. Mūsu rajonā, kā teica lauksaimniecības departamenta augkopības vecākais referents J.Kivlenieks, līgumi noslēgti tikai par 8,2 hektāriem, no kuriem pārdot pārdzēts 216 tonnas sakņu.

Šīs cukurbietes var izbarot lopiem, pārdot kaimiņiem vai arī ieart zemē. Vēl iespējams līdz 5. oktobrim noslēgt jaunu līgumu ar Jelgavas vai Liepājas cukurfabrikām. Visiem audzētājiem pieteikumi, kuri ir uz speciālām veidlapām, jānodod lauksaimniecības organizatoriem, norādot platību un ražu. Par katru hektāru oktobrī varēs saņemt 200 latus. Jāraksta vēl arī otrs pieteikums. Šajā gadījumā līdz gada beigām vai pēc jaungada papildus varēs saņemt vēl 150 latus, kopā 350. Ja ražu realizēs kādai cukurfabrikai, bietes jāieziemo, par uzglabāto tonnu

saņemot 4,5 latus, un realizācijai varēs vest pēc sezonas noslēguma — janvārī vai februārī, tad rūpniecība par tonnu klāt maksās vēl 10 latus.

Pieteikumi par iesētajām cukurbietēm, ja bija noslēgti līgumi ar Jēkabpils cukurfabriku, jānoformē līdz 10. oktobrim, jāiesniedz lauksaimniecības departamentā, kurš, savukārt, to nogādās ministrijā.

Preiļieši piedalās sviesta skatē

30. septembrī un 1. oktobrī Rēzeknē, piena konservu kombinātā notiks tradicionālā sviesta skate, ko rīko katru otro gadu un kurā ar saviem ražojumiem piedalās 18 Latvijas uzņēmumi. Jau esot piedāvāti 36 mūsu valstī izgatavojamie produkcijas paraugi.

Sviestu vērtēs trijās kategorijās — ar ūdens saturu 25 un 16 procenti, kā arī augu tauku piedevām. Kā «Novadnieka» korespondentam pastāstīja akciju sabiedrības «Preiļu siers» direktore Elita Šņepste, uzņēmums gatavo divus paraugus: 25-procentīgo lauku un 16-procentīgo skābkrējuma sviestu. Šis uzdevums uzticēts pieredzējušajam meistaram Emilijai Glužinai un Janīnai Rudzātei.

Ekspertu komisija Rēzeknē strādās

septembra pēdējā dienā un vēl arī 1. oktobrī. Tad notiks svinīgs konkursa skates noslēgums, kurā godalgos labākos sviesta ražotājus.

Graudu realizācija jāpiesaka

Tradicionāla kļūst izaudzēto labības krājumu pieteikšana. Kā «Novadnieku» informēja rajona lauksaimniecības departamenta augkopības vecākais referents Jānis Kivlenieks, tas nepieciešams, lai iegūtu datus par objektīvu situāciju valsts rezervē, lai zinātu, cik labības trūkst un vai jāiepērk ārzemēs. Otrkārt, intervencē graudi tiks iepirkti tikai no saimniecībām, kuru īpašnieki iesniegs deklarācijas. Tās jāraksta arī subsīdiju saņemšanai.

J.Kivlenieks pastāstīja, ka pagastu lauksaimniecības organizētājiem izsniegtas veidlapas, lai tās aizpilda zemnieki un līdz 10. oktobrim iesniedz departamentā. Katra zemnieka pienākums konkrēti norādīt attiecīgu kultūru daudzumu un izmantošanas veidu. Dokumentu paraksta zemnieks un lauksaimniecības organizators.

A.Rancāns

«NOVADNIEKS» — LASĪTĀJS

Jūs vēlaties paziņot par kādu interesantu notikumu vai nebūšanām savā pagastā, pilsētā? Jūs vēlaties ar avīzes starpniecību saņemt atbildi uz Jūs interesējošu jautājumu? Zvaniet «Novadniekam» ik darbdienu no plkst. 10.00 līdz 11.00 pa tālruni 22059.

Jautājums. Avīzēs raksta, ka sakarā ar palielināto akcīzes nodokli degvielai tiek palielinātas cenas arī braucieniem autobusos. Vai tas skars arī mūsu rajona iedzīvotājus?

Jēkabpils autobusu parka direktora vietnieks Ivans Lavrinovičs «Novadniekam» pastāstīja, ka no 1. oktobra par divdesmit santīmiem tiks palielināta biļetes cena tikai trijos tālsatiksmes maršrutos. Un tie ir Aglona — Preiļi — Rīga, Riebiņi — Preiļi — Rīga un Preiļi — Rīga. Tas nozīmē, ka no Preiļiem brauciens autobusā uz Rīgu maksās nevis 2 latus un 10 santīmus, bet gan 2 latus un 30 santīmus. Līvāniešiem pie līdzšinējās biļetes cenas būs jāpiemaksā 15 santīmi. Citos maršrutos biļešu cenas paliek līdzšinējā līmenī.

L.Kirillova

Skaista sēta ir sakopta sēta

Konkursu «Sakoptākā māja» un «Sakoptākā sēta» Preiļu rajona padome organizēja jau ceturto gadu. Zemnieku sētas vairākos pagastos vērtēja komisijas priekšsēdētāja, Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas galvenā speciāliste Irēna Šaitere, apvienotās būvvaldes vadītājs Artūrs Poplavskis, Daugavpils reģionālās vides pārvaldes Preiļu daļas vadītāja Solveiga Mazjāne un Livānu pilsētas arhitekta Inga Markule. Preiļu, Rožkalnu un Galēnu pagastā pabija arī «Novadnieks». Pēc redzētā gribas teikt — kaut tādu sētu būtu vairāk.

«Jaundancišos»

Aijas un Jāņa Lazdānu «Jaundanciši», kas konkursā startēja no Rožkalnu pagasta, ir stipra un vērienīga saimniecība. Gan tādēļ, ka apstrādā ap simts hektāriem zemes, gan arī tādēļ, ka ģimenē aug trīs bērni — vecāku iesāktā darba turpinātāji. Vecākais dēls Alvis (20 gadi) patlaban studē Jelgavas Lauksaimniecības universitātes Lauku inženieru fakultātē, meita Amanda (17) mācās Vārkavas vidusskolā, bet pastarītis Ervīns (12) ik dienas mēro ceļu uz Rimicānu pamatskolu. Pamatīgi iekopta ir arī saimniecība, jo kā 1982. gadā Lazdāni no pagasta centra atnāca uz «Jaundancišiem», tā arī te palika un strādā. Skatienam atklājas milzīga tehnikas novietne, graudu klētis un, kā saka pati saimniece Aija, pagaidu kūts un vistu māja. Ištā kūts vēl tiek celta. — Līdz rudenim kapitālā būve ir jādabū zem jumta, — piebilst enerģiskā saimniece. Jaunā kūts paredzēta 25 govīm, tā būs zem viena jumta ar

Zināmi uzvarētāji sakoptības skatē

24. septembra vakarā Preiļu pagasta kultūras namā svinīgos apstākļos tika paziņoti rajona padomes organizētā konkursa «Sakoptākā māja» un «Sakoptākā sēta» uzvarētāji.

«Novadniekam» ir tas prieks informēt savus lasītājus, ka sakoptāko māju skatē pirmā vieta tika piešķirta Lilitas un Vitālija Gabrānu mājai Livānos. Otrajā vietā Dainas un Igora Pliču dzīvojamā māja Preiļos. Par trešo sakoptāko pilsētas māju rajonā tika atzīta Annas un Kārļa Bogdānu māja Livānos.

Konkursa vērtēšanas komisija sakoptāko lauku sētu skatē pirmo vietu piešķīra zemnieku saimniecībai «Liepas» no Galēnu pagasta, kur saimnieko Regīna un Valdis Čaunāni. Otrajā vietā piemājas saimniecība «Ceņības» no Aizkalnes pagasta, saimnieki Valentīna un Staņislavs Geidas. Trešā vieta piešķirta Rožkalnu pagasta zemniekiem Aijai un Jānim Lazdāniem par sakoptību «Jaundancišos».

Vērtēšanas komisijas priekšsēdētāja Irēna Šaitere informēja «Novadnieku», ka nākamgad konkursa vērtēšanas komisijas sastāvā tiks aicināti piedalīties arī šī gada pirmo vietu ieguvēji pilsētnieku un laucinieku grupā.

L. Kirillova

skābbarības novietni. Saimnieki rāda arī savu slaveno pagrabu, kas ar neliela gaiteniša palīdzību savienots ar virtuvi, lai saimniece arī ziemas spelgoni pēc ievārijuma burciņām varētu aiziet teju vai basām kājām. Jautāta, kurš no abiem noderīgo lietu izdomājis, Aija atsmēj, ka «te jau visu saimnieks domā, es tik pie govju slaukšanas.» Taču skaidri redzams, ka Aija un Jānis strādā roku rokā, jo citādi daudz kas no tā, ko «Jaundancišos» pašlaik redzam, nebūtu. Vienā mājas pusē iekopts plašs augļu koku dārzs, otrā ir mājvieta bišu saimēm, kas šogad saimniekiem sarūpējušas krietni daudz saldā kāruma.

Pagalma vidū ir maza, pievilcīga mājiņa ar stikla jumtu, kas ne vienu vien nezīnātāju ir maldinājusi, likdama domāt, ka pilda sirsniņotās mājiņas funkcijas. Patiesībā tā ir katrā lauku sētā noderīga lieta — vasaras duša, kurā ūdeni sasilda saulīte, bet cilvēkam atliek vien izmantot šīs ērtības, kas īpaši noder tiem, kam

tuvumā nav ne upes, ne ezera.

Dzīvojamās mājas priekšā, iepretim ozolam, zem nojumes saimnieki ierīkojuši atpūtas stūrīti ar galdu un soliem, kur pēc saspringta darba cēliena atvilkt elpu un uzkrāt spēkus. Savā zemē izlietie sviedri nepazūd velti. Līdz ar pirmajiem zaļajiem asniem no zemes ceļas atkal jauns spēks, kas liek kopt un lolot savu kaktiņu, savu stūrīti zemes, — par to pārliecināti arī saimnieki. Gabaliņu tālāk ir arī veca pirtiņa, taču drīzumā tikšot celta jauna, — tā apgalvo saimnieks. — Tiks izraudzīta arī karoga vieta, kur svētku reizē mastā uzvilksim valsts karogu.

Septiņpadsmit gadu laikā, kamēr Lazdānu ģimene «Jaundancišos» dzīvo, ir paveikts daudz — uzceltas ēkas, iekopti lauki un dārzs pie mājas, taču vēl arvien saimniecība veidojas un mainās. «Jaundanciši» rada sakoptas un augošas saimniecības iespaidu — koku zarus ietīnušās ēkas, plaši, līdzīgi nopļauti lauki, sulīgas, glītiem koka aplociņiem norobežotas ganības, rudenīgi nokopti tīrumi un dārzs ar dzeltenām rudens puķēm pilnos ziedos, taču galvenais — enerģiski un strādāt gribošī saimnieki.

«Liepās»

Betonēts, ērti izmantojams un kopjams pagalmis, garāža, dzeltenu ķieģeļu dzīvojamā ēka veido noslēgtu pagalmu, kurā kā akcents izceļas ar ziedošiem vieteņaugiem apaugušais lievenis. Ērti un pārdomāti, bez liekas greznības. Vienlīdz praktiski un skaisti. Tāds ir pirmais iespaids par galēniešu Regīnas un Valda Čaunānu saimniecību, kurai skanīgs nosaukums — «Liepas». — Tagad sievietes visur pārņem vadību, kā valstī, tā arī mājās, — saka Valdis un mudina sievu uzņemties galvenās stāstītājas un rādītājas lomu. Taču pavisam drīz abi ir iejukušies un gatavi konkursa komisijai izrādīt savu sētu. Galvenā nodarbošanās un

peļņas avots Čaunāniem ir cūkkopība, kā arī piena lopī. Pašlaik fermā ir 70 bekonī, ar kuru realizāciju pastāvīgi rodas problēmas. Saimniecībā ir 52,6 hektāri lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kopā ar mežu — 74 hektāri. Ģimenē aug divi dēli — Kaspars un Jānis, 5. un 8. klases skolēni, abi lieli palīgi tēvam. Taču dēlu mamma Regīna par to neskumst, viņa ar prieku izrāda savas puķes, un to «Liepās» ir daudz. Pārejot betonēto pagalmu, viesi nonāk otrā pagalmā — plašā un zaļā, kur kopā ar ziedu aromātu jaukas tikko pļautā zāliena smarža. Te aug dažas ābeles, uzkalniņā acis žilbināt žilbina rudens puķes — asteres, samtenes, dekoratīvie kāposti un zemās formas saulespuķes. Puķu dobes svaigi ravētas, tajās nemana ne zālīti, taču ainava nezaudē lauku videi raksturīgo, tā nav sastingusi vai nedabīga, jo pa šīm taciņām staigā ikdienu, tāda pati kā citās lauku sētās. Sarindotas viena otrai blakus, saulē viz tīri izberzētās piena kannas. Leontīna Saleniece, Galēnu pagasta padomes priekšsēdētāja, teic, ka šajās mājās, brauc, kad gribi, vienmēr ir kārtība. «Liepās» ir arī kaut kas savs — bezdelīgas. Kādā no daudzo ēku čukuriem bezdelīgas ierīkojušas veselus 43 perēkļus, kuri virknējas viens pie otra kā krelles.

Šīs sētas «rozīnīte» ir arī piemīlīgā, nesens celtā pirtiņa, kas atrodas vienā pagalma malā, iepretim dzīvojamajai ēkai. Pirts priekšā ir izbūvēts lievenītis ar galdu un soliem. Ēka nav liela, taču tai piemīt vārdos nepasakāma burvība, tā rada piederības un mājīguma sajūtu šajā sētā. Un nav jau brīnums, jo saimniece Regīna ir beigusi floristikas kursus. Redzams, ka ziedu kārtošanas prasme atradusi pielietojumu arī praktiskā veidā — izdaiļojot un padarot mājīgāku savu lauku sētu. Ziedi saimnieci mīl, citādi neziedētu tik neprātīgi, bet arī Regīnai šī nodarbošanās sagādā prieku. — Gribētos jau vairāk ar tām puķēm nodarboties, ļoti patīk arī rokdarbi, tikai laika gan allaž šiem darbiņiem mazliet pietrūkst, — atzīstas saimniece.

Taču skumt un gausties nav nedz Regīnas, nedz Valda dabā — abi jautri un runīgi, sak, ko tur pieraudāsi, jāstrādā vien uz priekšu. Jautāti par grūtiem laikiem, abi tā arī atsmēj: — Kas saka, ka grūti? Vai tad kāds no mums sūdzas? Pašiem vien jātieks ar savām problēmām galā, citi te nepalīdzēs.

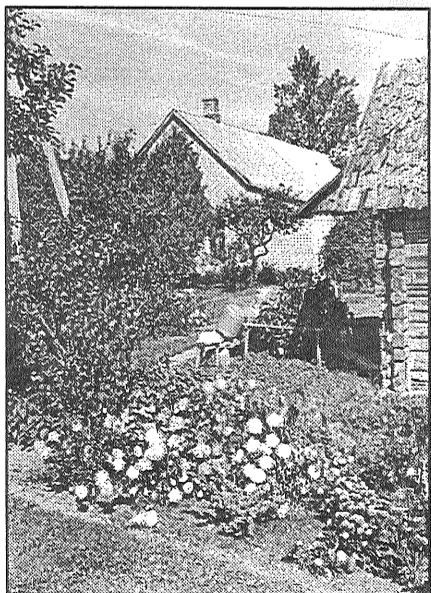
Pirmais iespaids nav pievilis, jo «Liepās» atrasts veselīgs līdzsvars starp darbu un atpūtu, vajadzīgo un patīkamo, starp prātu un dvēseli. Valdis un Regīna viens otru papildina, līdzsvars ir arī starp viņiem. Nesaticība un naidis, šķiet, iet šai mājai ar līkumu. Varbūt «Liepās» sargā Māras dadzis pie pašām durvīm, kam piemīt spēja atvairīt katru ļaunu nodomu un skatienu, varbūt svētību nes nule kā uzstādītais krucifikss iebraucamā ceļa galā, kas ir pirmais sveiciens katram, kas tur iegriežas. Taču varbūt spēks ir darba, savu tuvāko cilvēku un dzimtenes mīlestībā. Ka tie nav tikai skaļi un tukši vārdi, apliecina paša saimnieka teiktais, kad jautājam par karoga vietu viņa sētā: — Tādos «praulos» pasliet karogu?! Man Latvijas karogs ir svēta lieta, tādēļ negribu to uzstādīt steigā tikai tādēļ, lai būtu. Nākošreiz būs arī karogs. Tam savā sētā atradīšu vispiemērotāko vietu.

Lieki piebilst, ka katrā sētā ir kaut kas jauks un ievērojams cienīgs, taču visiem kopīga vēlēšanās sakārtot telpu ap sevi — savu sētu, radīt piemērotus apstākļus ne tikai darbam, bet arī atpūtai un dvēseles priekam.

G. Kraukle

● «Jaundancišu» saimnieki Aija un Jānis Lazdāni pie āra dušas.

● «Liepās» praktiskais savienojums ar skaito rada sakoptas sētas iespaidu.

● Regīna un Valdis Čaunāni. J. Silicka foto

Laimīgais skaitlis — trīspadsmīt Devīto reizi Preiļos

Sākums I. lappusē.

Izstrādātais projekts guva atbalstu Latvijas izglītības informāzācijas (LIIS) projekta ietvaros, un pirmajā kārtā uz Preiļu Valsts ģimnāzijas bāzes tika izveidots pirmais reģionālais skolu datorcentrs. Tas notika otrā laimīgajā trīspadsmītnē — 1998. gada 13. jūlijā. Šī gada 13. septembris ir trešais laimes skaitlis projektā, jo šajā datumā uz Preiļiem atgādāti pirmie no projekta otrajā kārtā piešķirtajiem jaunajiem 49 datoriem. Saņemti arī 14 printeri. Sadalot jauno tehniku datorcentriem, skolas savus bijušos datorus atdod pārdaļei, un tie nonāk pamatskolās. Piemēram, Preiļu Valsts ģimnāzija, kurā atjaunota visa datorklase, pārdaļei atdod 12 datorus, Aglonas vidusskola — četrus, arī Līvānu ģimnāzija tikpat.

Jau pagājušajā gadā, īstenojot projekta pirmo kārtu, ar datoriem tika apgādātas visas pamatskolas. Attiecīgi šogad katrā pamatskolā, pat pašā mazākajā, būs vismaz trīs datori. Starp citu, tas ir viens no galvenajiem pamatnoteikumiem skolu tīkla saglabāšanā, — vai ir iespēja skolā pildīt izglītības programmu informātikas apmācīšanā.

LIIS bija paredzēts trīs uzdevumu veikšanai. Pirmais, kadru sagatavošana, kas varētu veikt tālāku skolotāju apmācīšanu. Otrais — nodrošināt skolvadības datorizētu darbību. Datu bāzes izveidošana, — skolēnu, skolotāju uzskaitē, pārskats par vispārīzglītojošajām skolām, skolu pasēs jāievada datoros. Šogad tam jābūt izdarītam jau līdz 10. oktobrim. Visas atskaites turpmāk notiks elektroniskā veidā. Trešais uzdevums — skolēnu apmācīšana.

Ko devusi līdzšinējā reģionālā datorcentra darbošanās? Vispirms Rīgā par LIIS līdzekļiem tika sagatavoti pasnie-dzēji, kas saņēma sertifikātus par tiesībām apmācīt informātikas skolotājus un citu priekšmetu pedagogus uz vietās Preiļos. Par rajona padomes līdzekļiem rajona reģionālajā datorcentrā strādā divi cilvēki: Valdis Lociks, kas veic visus organizatoriskos darbus, un Juris Erts — nodarbojas ar tehnisko pusi. Atbilstoši projekta noteikumiem pagājušajā gadā reģionālajā datorcentrā vajadzēja sagatavot pa vienam diviem pedagogiem no katras skolas, kas arī tika izdarīts. Šogad šiem skolotājiem jāapmāca savi kolēģi uz vietās. Ja katrā no 32 rajona skolām šogad tiktu apmācīti vidēji pa desmit pedagogiem, kopā sanāktu 320 cilvēki, kas spēj strādāt un vadīt mācību stundas ar kompjūteru palīdzību. Taču tā var arī nebūt, jo šīm apmācībām līdzekļi jāatrod katrā pašvaldībā. Par LIIS līdzekļiem šogad vēl jāapmāca 33 cilvēki, no katras skolas pa vienam eksaktā priekšmeta skolotājam.

Preiļu rajona reģionālais centrs organizēs kursus pārējos datorcentros — filiālēs. Apmēram gada laikā jāpanāk, lai šīs filiāles spētu darboties kā pilnvērtīgi

datorcentri. Līvānu un Aglonas datorcentros datori jau uzstādīti, un šajās dienās tajās sāksies kursi.

Mācību stundu laikā ar datorcentros esošajiem kompjūteriem strādā skolēni, bet brīvdienās tie tiek izmantoti pedagogisko darbinieku apmācībām. Daļa skolotāju puda neapmierinātību ar to, ka kursi notiek brīvdienās, taču, kā teica Valdis Lociks, jāprot novērtēt, ka uz mācībām nevajadzēja braukt tālu un par tām nav jāmaksā. Apmācības datorzinībās ir samērā dārgas. Neskatoties uz šī gada sarežģījumiem ar valsts budžetu, no Izglītības informāzācijas projektam nepieciešamajiem līdzekļiem neviens lats tomēr netika atņemts.

Datoru iegādei no LIIS šogad Preiļu rajonam bija piešķirti 28 250 latu, interneta sakaru ierīkošanai reģionālajā datorcentrā PVG — papildus 2000 latu. Preiļu rajona padome piešķīrusi 3880 latu, kas izmantoti informātikas skolotāju bezmaksas apmācībai kursos un datorcentra darba organizācijai Preiļu rajonā un Preiļos. Pa 50 latiem piešķirušas Hipotēku un zemes bankas, Baltijas Tranzītu bankas Preiļu nodaļas, firma «Axel», kā arī 100 latu apsolījusi piešķirt Preiļu dome. Šī nauda paredzēta reģionālajam datorcentram speciālās datortehnikas iekārtu iegādei. Runa iet par televīzijas karti videomateriālu ierakstīšanai datorā un videoraidījumu veidošanu.

Preiļu un Līvānu, kā arī izglītības pārvaldes datorcentriem ir interneta pieslēgums. Aglonā, lai izveidotu stabili interneta pieslēgumu, nepieciešams sarežģīts tehniskais risinājums, kam vajadzīgi vēl vismaz 2000 latu. Ideju varētu īstenot 2000. gadā, kad projektā ielānoti līdzekļi interneta sakaru veidošanai.

Vai skolas, kuras tikušas gan pie ļoti jaudīgiem un moderniem, gan nedaudz lietotiem datoriem, nebaida skaitlis «2000», kas uztrauc datoru lietotājus visā pasaulē? Valdis Lociks uz šo jautājumu atbildēja cerīgi, ka gadskārtas skaitļa nomaiņa vairāk skars vecākā izlaiduma datorus. Viņaprāt, tie varētu būt pirms 1995.—1997. gada, precīzi grūti noteikt, ražoti datori. Ar dažādiem testiem mēģināts datoros ieslēgt 2000. gadu. Kā teica Valdis Lociks, visas izmēģinātās programmas ieslēdzas normāli un strādā. Tomēr dažās programmās laika skaitlis paliek tas pats. Taču ar programmu «Windows '95», īpaši «Windows '98» šādas problēmas nav. Sarežģījumi varētu rasties ar speciālām grāmatvedības programmām, vai ar agrāk veidotām programmām. Skolās esošie datori pārbaudīti ar testiem, un pierādījies, ka mācību procesam tūkstošgades maiņa netraucēs. Jau mācoties kursos, skolotājiem izsniegti testi, ar ko pārbaudīt skolu datorus, un neesot atklāts neviens gadījums, kad, ieslēdzot datoru 2000. gadā, tas atslēgtos un nestrādātu.

L.Rancāne

Anekdotas

Divi vilciena pasažieri īsina laiku. Atver vienu puslitrū, tad otru... Pēc kārtējās glāzītes pirmais vaicā:

— Paklau, uz kurienu tu brauc?

— Uz Rīgu. Bet tu?

— Es uz Liepāju.

Abi salej.

— Iedzēsim par tehnikas progresu! Iedomājies tik — mēs sēžam vienā vagonā, bet braucam dažādos virzienos.

◆ Policists stāv ar radaru aiz zīmes 40 km/h. Brauc vecs onkulis ar *moskviču*. Viņa ātrums izrādās 45 km/h. Policists viņu, protams, aptur.

— Jūs esat pārsniedzis ātrumu. Būs jāmaksā sods.

— Nav man naudiņas.

— Tad es jums atņemu vadītāja apliecību.

Te pēkšņi milzu ātrumā brāžas *Mercedes*. Policists svilpj, *mersis* apstājas, no tā izkāpj četri milzīgi skūtie un prasa:

— Kas svilpa?

Policists klusē. Aiz muguras atskan vecu-ka balss:

— Atdod tiesības, citādi pateikšu, kas svilpa!

◆ Policists izprašā cietušo:

— Kā tad auto jums uzbrauca?

— No pagrieziena izbrauca auto un brauca tieši man vīrsū. Es metos pa kreisi, šis ar' pa kreisi. Šis pa labi — es pa labi. Tad šoferis iekļiedzās: «Stāvi taču mierīgi!»

— Un kas tad notika?

— Tad viņš man arī uzbrauca.

Nedēļu pēc piektajām Latgales novada sporta spēlēm Daugavpilī, kas domātas pieaugušo vecuma sportistiem, lai arī daudzās komandās vairākums bija jaunatnes vecuma atlēti, Preiļos pulcējās jaunie vieglatlēti no visiem Latgales rajoniem, izņemot Ludzu.

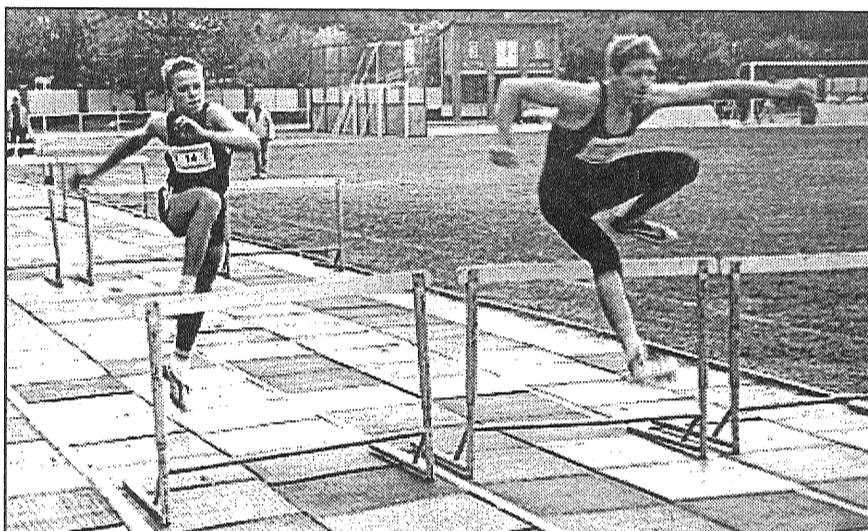
Latgales jaunatnes spēlēm vieglatlētikā jau deviņais gads. Pat neticas! Cetrās vecuma grupās tika noskaidroti 75 uzvarētāji un visi viņi saņēma gaumīgos a/s «Līvānu stikls» dāvētos jaunākos izstrādājumus. Tā jau ir tradīcija. Par tradīciju turpmāk solās kļūt arī savienības «Latvijas ceļš» otro gadu dāvētās naudas prēmijas jaunajiem sacensību rekordistiem. Tādu šoreiz bija 12, vēl 3 sportisti atkārtoja iepriekšējos sasniegumus. Sacensību programmu (200 gab.) izgatavošanā (visiem nepietika ne tuvu) atbalstu neliedza a/s «Latvijas Unibanka» Preiļu filiāle. Paldies viņiem visiem!

Pieļauju, ka lasītājiem varētu arī apņemt «atkal šie punkti, metri, sekundes», tāpēc šoreiz ieskatam sacensībās piedāvāju fotoattēlus.

J.Lazdāns,
viegatlētikas treneris

● Liene Pintāne ātrākā meitene vidējā grupā 100 m skrējienā pirms starta uzklausa tēta un skolotāja Jāņa Pintāna (Rudzāti) padomus.

● Preilietis Vitālijs Jekimovs (no labās) 60 m barjerskrējienā uzvarēja ar jaunu sacensību rekordu — 9,4 sek.

● Uz goda piedestāla visjaunākās vecuma grupas soļotājas. No kreisās Zane Jokste (Preiļi), Lāsma Lietāuniece (Līvāni) un Ieva Babre (Riebiņi).

● Latgales novada jaunatnes labākie tāllēcēji Raimonds Kašs (Balvi), Oskars Pastars (Līvāni) un Gunārs Laganovskis (Rēzeknes raj.). Oskaram pirmo reizi pakļāvās 6 m robeža. J.Silicka foto

